

Aluehallintovirasto

Etelä-Suomi
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue

LAUSUNTO

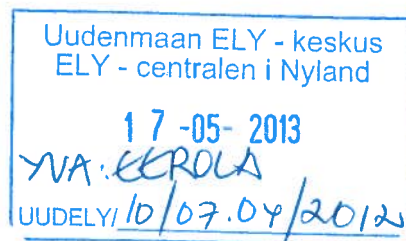
ESAVI/2508/05.14.00/2013

17.5.2013

PU1378A

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus
PL 36
00521 HELSINKI

lausuntopyyntönnö UUDELY/10/07.04/2012

FINNOON SATAMAN RAKENTAMINEN –YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMA

Espoon kaupunki suunnittelee Finnoon satama-alueen rakentamista, mikä edellyttää nykyisen merialueen täyttöjä ja täyttöalueiden ruoppausta sekä ruopattujen massojen sijoittamista meriläjitäsaluueelle.

Arvioitavat vaihtoehdot:

VE 0: Hanketta ei toteuteta.

VE 0+: Satama laajennetaan aiemmin laaditun sataman laajennuksen yleissuunnitelman mukaisesti, talvisäilytys ratkaistaan. Tällöin ruoppaustarve on 0,3 milj. m³ ja täyttötarve 0,3 milj. m³.

VE 1: Suunnittelukilpailun pohjalta muodostettu vaihtoehto, jonka ruoppaustarve on noin 1,6 milj. m³ ktr ja täyttötarve noin 1,8 milj. m³ rtr.

VE 2: Laajin mahdollinen vaihtoehto on osayleiskaavaluonnoksen mukainen vaihtoehto, jolloin ruoppaustarve on 2,0 milj. m³ ja täyttötarve 2,8 milj. m³.

Lausunto

Etelä-Suomen aluehallintoviraston peruspalvelut, oikeusturva ja luvat vastuualueen ympäristöterveydenhuoltoyksikkö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö pitää tarpeellisena, että läjityksen vaikutuksia uimaveden laatuun ja käyttökelpoisuuteen arvioidaan sekä yleisten uimarantojen että virkistyskäytön osalta.

Arviointiohjelman mukaan alue on tulvariskialuetta. Arvioinnissa olisi hyvä arvioida eri hankevaihtoehtojen vaikutukset alueen tulvariski.

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 029 501 6000
fax 03 570 8002
kirjaamo.etela@avi.fi
www.avi.fi/etela

Hämeenlinnan päätoimipaikka
Birger Jaarlin katu 15
PL 150, 13101 Hämeenlinna

Helsingin toimipaikka
Ratapihantie 9
PL 110, 00521 Helsinki

Kouvolan toimipaikka
Kauppiamiehenkatu 4
PL 301, 45101 Kouvola

(02.00)

Muilta osin arviointiohjelmasta ei ole huomautettavaa.

Ympäristöterveydenhuoltoyksikön
päällikön sijainen

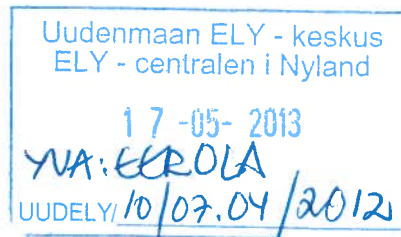
Kirsi Hyvönen

Ympäristöterveydenhuollon
ylitarkastaja

Erja-Riitta Tarhanen

17.05.2013

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
PI 36
00521 HELSINKI

Viite UUDELY/10/07.04/2012

Asia **ESPOO; Finnoon Sataman rakentamisen YVA-ohjelma**

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt Museovirastolta lausuntoa Finnoon Sataman rakentamishankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Museovirasto lausuu YVA -ohjelmasta vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelun osalta. Maassa olevan arkeologisen kulttuuriperinnön, rakennetun kulttuuriympäristön ja kulttuurimaiseman osalta vastuullinen suojeluviranomainen on Espoon kaupunginmuseo.

Finnoon Sataman nykyinen venesatama tulee uudessa rakentamishankkeessa laajenemaan. YVA -ohjelmassa käsitellään kolmea hankevaihtoehtoa, jotka kaikki sisältävät merialueen täyttöjä, ruoppausta ja ruopattujen massojen läjitystä mereen. Myös läjitysaluevaihtoehtoja on kolme.

Vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelun näkökulmasta kaikki kolme hankevaihtoehtoa ja kolme läjitysaluevaihtoehtoa voidaan valita hankkeen jatkosuunnittelun pohjaksi, mutta muinaismuistolain mukaisesti on hyvissä ajoin ennen hankkeen toteuttamista selvitettävä arkeologisen vedenalaisinventoinnin avulla tuleeko hanke koskemaan vedenalaisia muinaisjäännöksiä. Vedenalaisia muinaisjäännöksiä ovat sellaiset hylät ja hyllyn osat, joiden voidaan olettaa olleen uponneena yli sadan vuoden ajan sekä muut aiemmasta asutuksesta ja historiasta kertovat ihmisen tekemät vedenalaiset rakenteet. Museovirastolla ei ole vedenalaisinventointien puuttuessa kattavaa tietoa vedenalaisten muinaisjäännösten sijainneista Espoossa. Espoon rannikko on kuitenkin vanhaa asutuksen ja vesiliikenteen aluetta, jossa vedenalaiset muinaisjäännökset ovat mahdollisia.

YVA -ohjelmassa vedenalainen kulttuuriperintö on huomioitu kulttuuriperinnön nykytilan kuvauksessa mainiten hankealueelta tunnettu vedenalaishanke (luku 9.1.) ja myös vaikutuksia käsittelevässä osassa (luku 9.2.) todeten, että vedenalaisia muinaisjäännöksiä voi vahingoittaa ruoppauksen, täytön ja läjityksen aikaisten mekaanisten vaurioiden vuoksi ja että vedenalaisten muinaisjäännösten sijainnit selvitetään. Vedenalaisen kulttuuriperinnön huomioimisen pääasiat käyvät siten ilmi YVA -ohjelmasta.

Vaikutuksia käsittelevän tekstin sisältöä on kuitenkin suositeltavaa selventää seuraavaan tapaan: Hankkeeseen liittyvät vesirakennustyöt voivat vahingoittaa vedenalaisia muinaisjäännöksiä, joista ei ole toistaiseksi olemassa kattavaa tietoa. Arkeologisen vedenalaisinventoinnin avulla selvitetään, onko hankealueella entuudestaan tuntemattomia vedenalaisia muinaisjäännöksiä ja selvitetään tarkemmin vedenalaishanketta nro 1000018894. Vedenalaisinventointi on jo aloitettu teettämällä viistokaikuluotauksia suunnitelluilla läjitysalueilla. Inventointi saatetaan loppuun hyvissä ajoin ennen rakennustöiden aloittamista. Mikäli inventoinnissa havaitaan vedenalaisia muinaisjäännöksiä ja hankkeen todetaan vahingoittavan niitä, toteutetaan muinaismuistolain edellyttämät toimenpiteet yhdessä Museoviraston kanssa ennen hankkeeseen sisältyvien rakennustöiden aloittamista.

YVA -ohjelman sivulla 101 mainittu termi "hylkyrekisteri" on syytä poistaa; tiedot rauhoitetuista hyllyistä ja muista vedenalaisista muinaisjäännöksistä löytyvät Museoviraston ylläpitämästä muinaisjäännösrekisteristä, joka mainitaan YVA -ohjelman samalla sivulla.

Yhteyshenkilö Museovirastossa on intendentti Maija Matikka (maija.matikka@nba.fi, puh. 040-1286284).

Yli-intendentti

Helena Taskinen

Intendentti

Maija Matikka

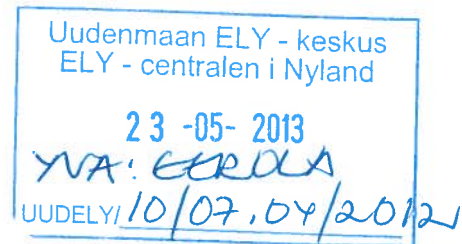
Tiedoksi Espoon kaupunki/kaupunginmuseo
Espoon kaupunginmuseo, Tryggve Gestrin

3104/11.01.03/2012

Ympäristökeskus

21.5.2013

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ELY
PL 36
00521 HELSINKI

Ympäristölautakunnan lausunto Finnoonsataman ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Ympäristölautakunta päätti 16.5.2013 § 49 antaa Uudenmaan Ely-keskukselle seuraavan lausunnon:

Finnoonsataman ympäristövaikutusten arviointiohjelma (jäljempänä YVA-ohjelma) on laadittu YVA-lain ja -asetuksen mukaisesti. Toteuttamalla ympäristövaikutusten arviointi ohjelmassa kuvatulla tavalla on mahdollista saada esiin hankkeen ympäristövaikutukset siten, että tietoja voidaan hyödyntää alueen kaavoituksessa, muussa päätöksenteossa ja mahdollisissa tulevilla ympäristölupahakemuksissa.

Ympäristölautakunta haluaa varmistaa, että arvioinnissa on mukana myös todennäköinen ja todellinen vaihtoehto, jonka mukaan alue tullaan toteuttamaan. Alueen suunnittelu on edennyt siitä vaiheesta, joissa vaihtoehdot VE 1 ja VE 2 valittiin, ja on mahdollista, että arvioinnin päätyttyä ne eivät olekaan enää ajankohtaisia.

VE 1 perustuu syksyllä 2012 päättyneen Finnoonsataman suunnittelukilpailun voittajaehdotuksiin, joita on työstetty eteenpäin siinä määrin, että ruoppaus- ja täyttömäärät ovat saattaneet muuttua ohjelmaan valitusta vaihtoehdosta. VE 2 perustuu aiemmin nähtävillä olleeseen osayleiskaavaluonnokseen, jossa ei ole huomioitu maakuntakaavan rannikko- ja saaristovyöhykkeen rajausta ja jota Uudenmaan liitto pitää lausunnossaan maakuntakaavan tavoitteiden vastaisena.

Siten on mahdollista, että alueen tuleva kaavoitus tulee poikkeamaan niistä suunnitelmista, joiden pohjalta vaihtoehdot ympäristövaikutusten arviointiin valittiin. Tällöin on mahdollista, että aikaa vievät ympäristöselvitykset tulee tehdä kaavoituksen yhteydessä uudestaan.

Sen vuoksi ympäristölautakunta esittää, että ennen selvitysvaiheen aloittamista varmistetaan, että vertailtavat vaihtoehdot ovat todellisia ja toteutuskelpoisia ja tarpeen mukaan arviointiin lisätään uusien kaavasunnitelmien mukainen vaihtoehto.

Ympäristönsuojelupäällikkö Tuula Hämäläinen-Tyynilän estyneenä ollessa

Kari Kavasto
Valvontapäällikkö
(09) 816 24843
Kari.Kavasto@espoo.fi

Ympäristökeskus

21.5.2013

Liitteet

-

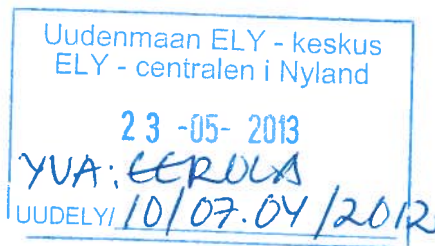
Tiedoksi

-

23.5.2013 RKTL 200/401/2013

Uudenmaan ELY-keskus
Kirjaamo
kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

Viite: Uudenmaan ELY-keskuksen lausuntopyyntö UDELY/10/07.04/2012, 22.3.2013

LAUSUNTO ESPOON KAUPUNGIN FINNOON SATAMAN RAKENTAMISHANKKEEN YVA-OHJELMASTA

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on viitekirjeellään pyytänyt Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen lausuntoa Espoon kaupungin Finnoon sataman rakentamishankkeen YVA-ohjelmasta. Hankkeessa suunnitellaan asunto- ja toimitilarakentamista täyttömaalle nykyisen Finnoon sataman edustalle.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos kiinnittää tässä lausunnossaan huomiota arviointiohjelmien niihin kohtiin, jotka liittyvät tutkimuslaitoksen toimialaan, ja esittää pyydettyä lausuntonaan seuraavan.

Hankealue sijaitsee Finnoon lintualtaiden vieressä. Linnuston poikkeuksellinen monimuotoisuus Finnoolla pohjaa lintualtaan ja merenpuoleisen luonnonympäristön vuorovaikutukseen. Allas on runsaan uposkasvillisuutensa ja sen tuottaman vesiselkärangatonfaunan johdosta erityisen hyvä ravintoympäristö vesilintupoikueille, mutta pääosa harmaasorsa-, sotka- ja telkkäpoikueista syntyy altaan ulkopuolella ja tulee uiden altaalle jäädäkseen sinne koko kasvukaudekseen tai vaihtelevan pituisiksi jaksoiksi. Ne tulevat Kaitaan-Suvisaariston ruoikkolahdistista ja pikku saarista, ja niiden pääasiallinen reitti altaalle kulkee Ryssjeholmenin länsi- ja luoteispuolelta, usein venesataman edustan naurulokkiyhdyksunnan kautta. Sekä vaihtoehto VE1 että VE2 tukkivat tämän väylän ja hävittäisivät myös naurulokkiyhdyksunnan pesimäluodon.

Lintupoikueiden selviytyvyys Finnoon lintualtaalla on selvästi parempi kuin meriympäristössä, jossa isojen lокkien saalistus ja ankarammat sääolot verottavat poikueita. Sateisina ja tuulisina kesinä meriympäristö ei tuota juuri lainkaan sotkien ja puolisuokeltajien lentopoikasia, kun taas Finnoon lintuallas on jatkuvasti maamme tuotteliaimpia lintuvesiä. Poikueiden pääsyn estyminen Finnoon lintualtaalle merkitsisi huonontuvaa lentopoikastuottoa ja siten lintukantojen pienenemistä koko alueella ja vähitellen myös altaan monimuotoisuuden vähenemistä. Vesilintupoikueiden reittejä meren puolelta altaalle ei saisi katkaista huonolla suunnittelulla ja liian massiivisella rakentamisella.

Tutkimuslaitos katsoo, että YVA-menettelyssä tulisi selvittää Finnoon lintualtaan vesilintupoikueiden lukumäärien ja liikehdinnän dynamiikkaa edellä mainittujen

asioiden osalta. Nämä asiat eivät sisälly konsultin keräämiin valmiisiin raportteihin, mutta aineistoja on runsaasti BirdLife Suomen Tiira-tietokannassa ja maastotöitäkin ehtisi vielä kesän 2013 aikana tehdä/teettää. Aiheen käsittely on tärkeätä Finnoon lintualtaan säilyttämiseksi alueen suunnittelukilpailussakin mainittuna lintukeitana.

Hankealue ja ehdotetut läjitysalueet eivät ole kalastuksen tai kalanpoikatuotannon kannalta merkittäviä. Täytöstä ja läjityksestä aiheutuvat pysyvät vaikutukset alueen kalastoon jäänevät vähäisiksi. Pysyvien vaikutusten osalta arviointiohjelmassa esitetyt arviointimenettelyt ovat riittäviä. Hankealueen länsipuolella vain runsaan kilometrin päässä sijaitseva ruovikkoinen Kaitalahti ympäristöineen on todennäköisesti hankealuetta selvästi merkittävämpi lisääntymisalue ja syönnösalue usealle kalalajille, kuten hauelle ja muutamille särkikalalajeille. Mahdollinen veden samentuminen ja kiintoainepitoisuuden kasvu etenkin keväällä vaikuttaisivat todennäköisesti haitallisesti kalojen lisääntymisen onnistumiseen Kaitalahdella ja sen lähialueilla. Tutkimuslaitos katsoo, että ympäristövaikutusten arvioinnissa tulisi kiinnittää huomiota ruoppauksesta aiheutuvan veden samentumisen ja kiintoainepitoisuuden kasvun mahdolliseen leviämiseen hankealueen lähiympäristöön. Tarvittaessa tulisi myös pohtia teknisiä ratkaisuja, joilla vedenlaatuvaikutukset saataisiin rajattua vain hankealueelle. Myös alueelle laskevilla puroilla saattaa olla paikallista merkitystä useiden kalalajien lisääntymisalueina, joten kalojen kulkumahdollisuudet puroihin olisi hyvä pystyä säilyttämään mahdollisimman hyvinä myös ruoppaus- ja täyttötöiden aikana.

Yhteenvedona Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos toteaa, että hankealueella on tärkeä merkitys vesilintupoikueiden kauttakulkureittinä lähialueelta Finnoon lintualtaalle. Tämä seikka tulisi YVA-menettelyssä ottaa selkeästi huomioon. Arviointiohjelmassa esitetyt arviointitoimet ovat kalaston ja kalastuksen osalta pääosin riittäviä, mutta lisäksi tulisi varmistaa, että työnaikaiset vaikutukset veden laatuun eivät merkittävästi leviä hankealueen ulkopuolelle, jotta lähellä olevat kalaston kannalta arvokkaammat kohteet välttyisivät haitallisilta vaikutuksilta.

Ylijohtaja

Eero Helle

Yksikönjohtajan puolesta,
erikoistutkija

Raimo Parmanne

Lausunnon vastuuvalmistelijat/lisätietoja: ohjelmapäällikkö Antti Lappalainen ja assistentti Martti Hario, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

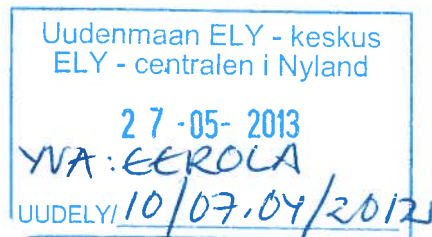
24.5.2013

Dnro 1565/1123/2013
V-387

5

Uudenmaan ELY-keskus
PL 36
00520 HELSINKI

sähköisesti: kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

Uudenmaan ELY-keskuksen lausuntopyyntö 22.3.2013 (Dnro UUDELY/10/07.04/2013)

LAUSUNTO FINNOONSATAMAN RAKENTAMISHANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on 22.3.2013 pyytänyt Liikennevirastolta lausuntoa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta koskien Finnoonsataman ruoppausta, täyttöö ja läjitystä.

Liikennevirasto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Hankkeen toteuttamisessa kuljetetaan suuria määriä maa-aineksia, ruoppausmassoja merellä ja täyttömaita maalla. Näillä on luonnollisesti vaikutusta vesi- ja maaliikenteeseen. Raskaat kuljetukset maalla kuormittavat tiestöä ja lisäävät osaltaan liikenneonnettomuusriskiä. Pääosa maakuljetuksista tapahtuu lähtökohtaisesti katuverkostoa pitkin hankealueen lähietäisyydellä, mutta riippuen rakennusaikana käytettävissä olevien ylijäämämassojen sijainneista, kuljetuksia voi tapahtua myös Liikenneviraston hallinnoimilla teillä. Arviointiselostuksessa tulee määritellä todennäköisimmät kuljetusreitit ja arvioida niissä hankkeesta aiheutuva liikenne ennen rakentamista, rakentamisen aikana ja rakentamisen jälkeisessä tilanteessa, kuten YVA-ohjelmassa todetaan.

Hankealueelle kulkee Espoon kaupungin vesiväylät Svinösund-Finno (kulkusyvyys 1,5 m, harausyvyys, MW₂₀₀₅ -2,1 m) ja Träskholmen-Ryssjeholmen (kulkusyvyys 2,4 m, harausyvyys, MW₂₀₀₅ -3 m). Läjityspaikoiksi on esitetty arvioitavaksi kolmea eri vaihtoehtoista paikkaa, jotka sijaitsevat väyläalueiden ulkopuolella.

Vaihtoehtotarkasteluissa ei ole merkittynä olemassa olevia vesiväyliä kailta osin, mutta graafisen tarkastelun perusteella on odotettavissa, että vaihtoehdot VE 0+, VE 1 ja VE 2 toteutuessaan vaatisivat Suomenojan venesatamaan johtaville vesiväylille muutoksia. Mikäli väylämuutoksia tulee, hankkeesta vastaavan tulee toimittaa väylämuutoksista väyläesitys Liikenneviraston Meriväylät -yksikölle, jonka pohjalta väylät vahvistetaan väyläpäätöksellä käyttöön otettaviksi. Hankkeesta vastaavan tulisi olla yhteydessä Liikenneviraston Meriväylät -yksikköön jo väylämuutosten suunnitteluvaiheessa.

Dnro 1565/1123/2013

24.5.2013

Läjitysalueen koordinaattitiedot sekä muuttuneet syvyystiedot tulee toimittaa Liikenneviraston Meriväylät -yksikölle merikarttojen ylläpitoa varten. Läjitysalueet sijaitsevat väyläalueiden ulkopuolella, mutta ruoppausmassojen siirtoon käytettävän proomun kulkureitti läjitysalueen ja satama-alueen välillä kulkee useiden vesiväylien kautta, jonka johdosta proomun tulisi käyttää AIS-lähetintä.

Liikennevirasto tulee antamaan viimeistään hankkeen vesilupavaiheessa tarkempia ohjeistuksia mm. tarvittavista varmistusharauksista, jotka ovat suoritettava ennen muutettujen väylän osien käyttöönottoa.

Yksikön päällikkö

Simo Kerkelä

Tarkastaja

Jani Koiranen

Jakelu

Uudenmaan ELY-keskus

Tiedoksi

Kirjaamo
Anne-Mari Haakana
Tuula Säämänen
Susanna Koivujärvi
Arto Hovi
Jarmo Hartikainen

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Lausunto

Pvm 21.05.2013

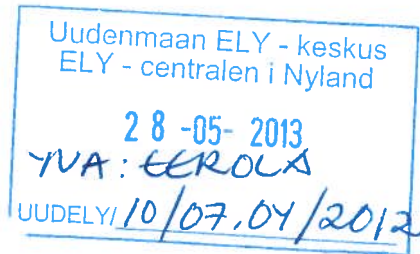
Dnro 88/05.03.05/2013

1 (3)

6

Aluesuunnittelu/ Rautio Kaarina

Uudenmaan ELY-keskus
PL 36
00521 Helsinki

Lausuntopyyntö UUDELY/10/07.04/2012

Lausunto Finnoon Sataman rakentamisen YVA-ohjelmasta

Maakuntakaavatilanne

YVA-ohjelmassa on esitetty hankealueen ja sen vaikutusalueen maakuntakaavamerkinnot riittävällä tarkkuudella. Ohjelman laatimisen jälkeen maakuntakaavatilanne on edennyt siten, että Ympäristöministeriö vahvisti Uudenmaan 3. vaihemaakuntakaavan 14.12.2012. Vahvistamispäätöksestä on jätetty yksi valitus korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Uudenmaan maakuntavaltuusto hyväksyi 20.3.2013. Kaava on saatettu ympäristöministeriöön vahvistettavaksi.

Arviointiselostuksessa tulee kuvata myös maakuntakaavan ohjausvaikutusta suhteessa kuntakaavoitukseen.

Arviointiohjelmassa on esitetty, että YVA:ssa arvioidaan yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa. Uudenmaan liitto korostaakin, että YVA:ssa tulee riittävästi selvittää hankealueen ja sen vaikutusalueen muiden isojen rakentamis- ja kehittämishankkeiden yhteisvaikutuksia maakuntakaavassa osoitetun rannikon suuntaisen viheryhteystarpeen toteuttamisedellytyksiin sekä vaikutukset maakuntakaavassa virkistysalueena osoitetun Espoon keskuspuiston ja rannikon välisen Suomenojan laakson luonto- ja virkistysarvoihin.

Alueiden ruoppaus ja täyttö

Finnoonsataman hankealueeseen kuuluu nykyisen Suomenojan venesataman alue ja sen edustalla oleva merialue, joka esitetään ruopattavaksi ja täytettäväksi asuin- ja toimitilarakentamisen tarpeisiin. Satama-alueen osalta YVA:ssa on esitetty tutkittavaksi neljää vaihtoehtoa

- VE 0 hanketta ei toteuteta
- VE 0+ -satamaa laajennetaan

(02.00)

Dnro 88/05.03.05/2013

- VE 1 – suunnittelukilpailun pohjalta muodostettu vaihtoehto
- VE2 – laajin vaihtoehto

Vaihtoehdot VE0+, VE1 ja VE2 edellyttävät täyttöalueiden savimassojen ruoppausta, alueiden täyttöä ja ruoppausmassojen läjitystä muualle. Vaihtoehdot VE1 ja VE2 tarkoittavat merkittävää merialueen täyttöä.

Vaihtoehto VE2 perustuu Finnoon osayleiskaavaluonnokseen, josta Uudenmaan liiton maakuntahallitus on antanut lausunnon (Dnro 348/05.01/2011). Lausunnossa todetaan seuraavaa: *Finnoon edustan merialueelle on esitetty laajat, asuinrakentamiseen tarkoitetut meritäytöt. Vastaavia taajamatoimintojen meritäyttöalueita ei ole osoitettu maakuntakaavassa. Täyttöalueiden tietyssä määrin esittäminen voidaan katsoa maakuntakaavan täsmennykseksi, mutta tehokkaasti rakennettavien täyttöalueiden ulottaminen maakuntakaavassa esitetyn pääkaupunkiseudun rannikko- ja saaristovyöhyke -rajauksen sisäpuolelle ei ole maakuntakaavan tavoitteiden mukaista.*

Arviointiohjelman mukaan suunnittelukilpailun pohjalta muodostetussa vaihtoehdossa VE1 on merialueelle osoitettu pienempi määrä rakentamista kuin vaihtoehdossa VE2, samoin ruoppaus- ja täyttötarve on arviointiohjelmassa todettu olevan selvästi vähäisempi.

Vaihtoehtojen vertailun tulee sisältää myös arvio vaihtoehtojen suhteesta kaakuntakaavaan.

Ruoppausmassojen läjitys

Vaihtoehdon VE0+ ruoppausmassat voidaan mahdollisesti sijoittaa olemassa olevaan Espoon kaupungin käytössä olevaan ruoppausmassojen läjitysalueeseen Rövargrundetiin. VE1 ja VE2 edellyttävät merkittävämpää ruoppausta ja uutta puhtaiden savimassojen läjitysaluetta mereltä. YVA-ohjelmassa on esitetty kolme läjitysaluevaihtoa Espoon merialueelta.

Läjitysalueista vaihtoehto 1 on lähellä Kirkkonummen puolelle sijoittuvaa maakuntakaavassa osoitettua suojelualuetta sekä NATURA-aluetta. YVA-ohjelmassa on tältä osin asianmukaisesti todettu erillisen Natura-arvioinnin tarveharkinnan tarve.

Meriläjitysvaihtoehtoja on YVA:ohjelmassa esitetty riittävästi, samoin riittävät perustelut niiden valinnalle sekä tehtävät selvitykset.

Yhteenveto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

YVA:ssa selvittävät Finnoonsataman ruoppaus, täyttö ja läjitys aiheuttavat merkittäviä työn aikaisia vaikutuksia. Ne myös muuttavat täyttöalueen ja läjitysalueen olosuhteita pysyvästi. Hankealue kuuluu laajempaan Finnoon aluekehityshankkeeseen, jonka toteuttaminen muuttaa alueen maankäyttöä merkittävästi. Arviointiselostuksessa tulee selvittää myös yhteisvaikutuksia aluekehityshankkeeseen liittyvien muiden hankkeiden kanssa.

Finnoon alueen varsinaiseen maankäyttöratkaisuun Uudenmaan liitto ottaa kantaa vasta, kun osayleiskaavan ehdotus on lausunnoilla.

Dnro 88/05.03.05/2013

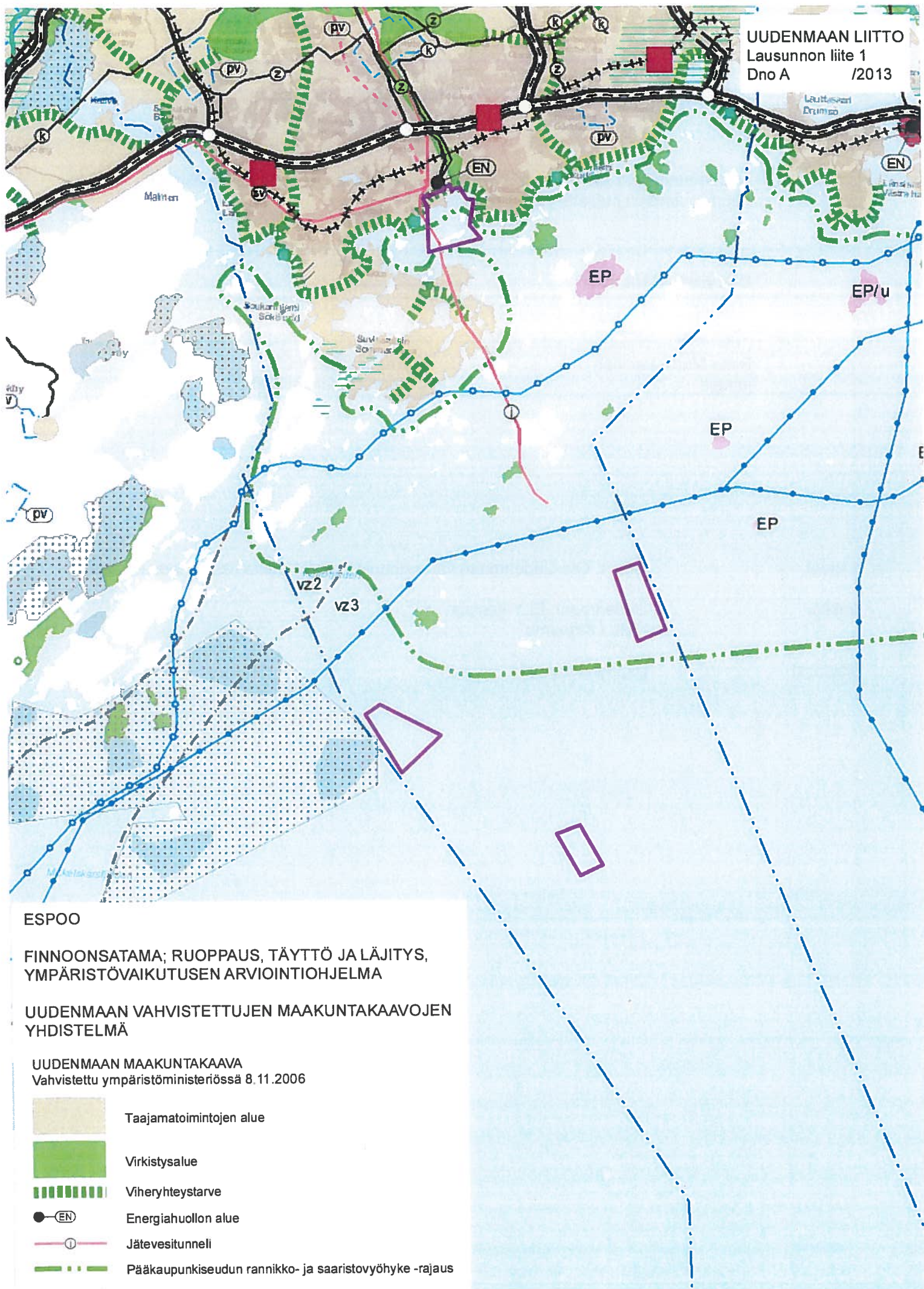
Uudenmaan liitto katsoo, että YVA-ohjelma on laadittu hyvin ja edellä esitetty huomioiden sen pohjalta voidaan tehdä YVA-selostus.

UUDENMAAN LIITTO

Riitta Murto-Laitinen
johtaja

Kaarina Rautio
suunnittelupäällikkö

Liitteet	Liite 1. Ote Uudenmaan vahvistettujen maakuntakaavojen yhdistelmästä
Jakelu	Uudenmaan ELY-keskus UML / Kirjaamo
Tiedoksi	Espoon kaupunki

METSÄHALLITUS

Etelä-Suomen luontopalvelut

PL 94

01301 Vantaa

kirjaamo@metsa.fi

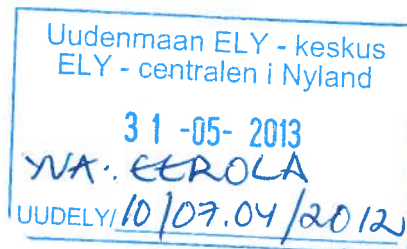
31.5.2013

MH 2724/2013, 00.05.00

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

PL 36

00520 Helsinki

kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

ASIA: Metsähallituksen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, Finnoonsatama, ruoppaus, täyttö ja läjitys

VIITE: Finnoonsataman YVA-ohjelma, maaliskuu 2013

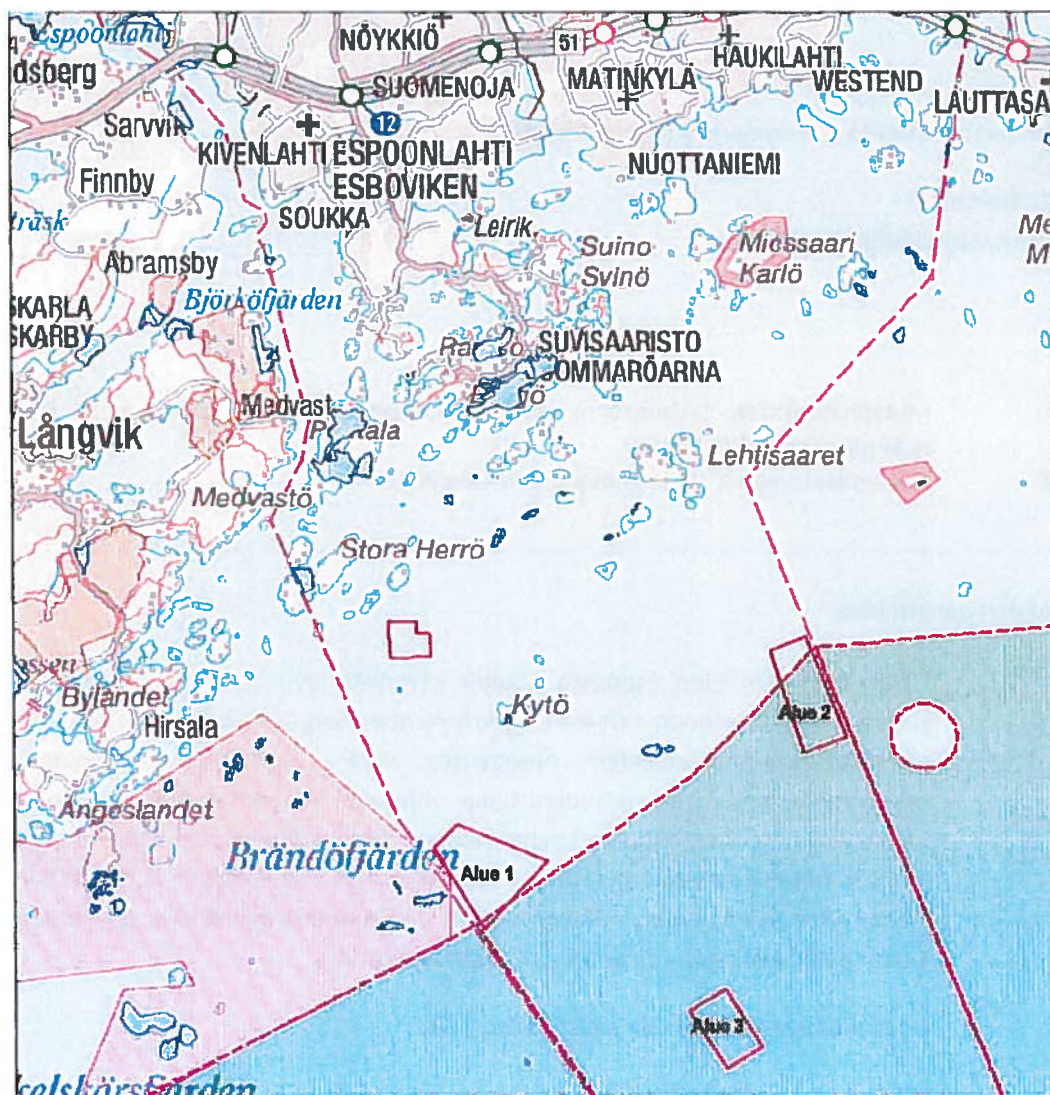
Hankkeen perustiedot

Finnoonsataman alue Espoossa kuuluu käynnistettyyn Finnoon aluekehityshankkeeseen. Hanke käsittää Finnoon satama-alueen rakentamisen, joka edellyttää nykyisen merialueen täyttöjä ja täyttöalueiden ruoppausta sekä ruopattujen massojen sijoittamista meriläjitysalueelle. Alueen suunnittelua ohjaavat Finnoonsataman yleisen kansainvälisen ideakilpailun tulokset. Alueen suunnitteluun kuuluu koko aluetta koskeva osayleiskaavoitus ja pienemmissä osissa tapahtuva asemakaavoitus. Hankkeesta ja sen YVA-menettelystä vastaa Espoon kaupunki. YVA-konsulttina on Ramboll Finland Oy, ja yhteysviranomaisena Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Hankkeessa tarkasteltavat vaihtoehdot ovat:

- VE 0:** Hanketta ei toteuteta.
- VE 0+:** Satama laajennetaan aiemmin laaditun sataman laajennuksen yleissuunnitelman mukaisesti, talvisäilytys ratkaistaan. Tällöin ruoppaustarve on 0,3 milj. m³ ja täyttötarve 0,3 milj. m³.
- VE 1:** Suunnittelukilpailun pohjalta muodostettu vaihtoehto, jonka ruoppaustarve on noin 1,6 milj. m³ ktr ja täyttötarve noin 1,8 milj. m³ ktr.
- VE 2:** Laajin mahdollinen vaihtoehto on osayleiskaavaluonnoksen mukainen vaihtoehto, jolloin ruoppaustarve on 2,0 milj. m³ ja täyttötarve 2,8 milj. m³.

Suunnitelluista meriläjitysalueista alue 3 ja lähes koko alue 2 sijoittuvat Espoon yleiselle vesialueelle (kiinteistötunnus 49-894-1-1), läjitysalue 1 on yleisen vesialueen rajalla (kuva 1). Yleiset vesialueet ovat siirtyneet 1.3.1995 lukien Metsähallituksen hallintaan oikeudesta yleisiin vesialueisiin annetun lain (204/1966) 4 §:n 1 momentin muutoksen (laki 98/1995) nojalla.

Kuva 1. Läjitysaluevaihtoehtojen sijainti suhteessa yleiseen vesialueeseen (vihreä rasteri) ja Kirkkonummen saariston Natura 2000 -alueeseen (oranssi rasteri) sekä yksityisiin luonnonsuojelualueisiin (sininen rasteri).

Metsähallitus yleisten vesialueiden haltijana toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä arviointiohjelmasta

Yleisesti arviointiohjelma on meriympäristön suhteen tyydyttävästi laadittu ja oleellimmat meriympäristöä kohdistuvat vaikutukset on tiedostettu. Ohjelmassa on tunnistettu, että monen toimenpiteen vaikutusten arviointi edellyttää lisäselvityksiä. Ohjelmassa ei kuitenkaan juurikaan kuvata tarkemmin selvitysten laajuutta eikä käytettäviä menetelmiä.

Ohjelman toinen merkittävä ongelma on, että se ei kuvaa riittävällä tarkkuudella olemassa olevien aineistojen laatua ja määrää eikä alueellista kattavuutta. Näin ollen tarvittavien lisäselvitysten tarvetta ja laatua on vaikea arvioida. Metsähallitus katsoo, että hankkeen ympäristövaikutukset ovat verraten suuria ja tulevat vaatimaan laajahkoja lisäselvityksiä, jotka olisi ollut hyvä kuvata yksityiskohtaisesti YVA-ohjelmassa selvitysten riittävyden arvioimiseksi ja mahdollisten täydennystarpeiden huomioimiseksi.

Ohjelmassa olisi voitu esittää myös alustava arvio hankkeen merkittävimmistä ympäristövaikutuksista, jotta lisäselvitystarvetta ja -selvitysten suuntaamista voisi arvioida myös tätä kautta. Ohjelmassa esitetty malli vaikutusten merkittävyyden arvioimiseksi (s. 104-106) on sinällään toimiva.

Metsähallituksen kannalta keskeistä hankkeessa ovat suunnitellut ruoppausmassojen meriläjitäysalueet, jotka sijoittuvat Metsähallituksen hallinnoimalle yleiselle vesialueelle tai sen välittömään läheisyyteen.

Arvioinnin aikataulu

YVA-hankkeen merkittävä ongelma on, että arviointi perustuu suurelta osin jo tehtyihin selvityksiin, joiden riittävyttä on ohjelman perusteella kuitenkin vaikea arvioida. Ohjelman valmistumisen ja yhteysviranomaisen siiltä antaman lausunnon jälkeen on vaikutusten arvioinnille ja selostuksen laadinnalle varattu aikaa vain 3 kk. Huolellinen arviointiohjelman valmistelu on sinällään perusteltua, mutta YVA:n painopisteen siirtäminen kokonaan ohjelmavaihetta edeltävään ajankohtaan ei ole hyvä ratkaisu. Metsähallitus katsoo, että vaikka selvitysten laatiminen osin ennen ohjelman valmistumista on sinällään mahdollista, ohjelman ja arviointiselostuksen valmistumisen välinen erittäin lyhyt aika on omiaan vesittämään sidosryhmien vaikuttamismahdollisuuksia ja hankkeen ympäristövaikutusten asianmukaista selvittämistä. Ohjelmasta annetuissa lausunnoissa esitettyjä mahdollisia lisäselvityksiä ei tällöin todennäköisesti ehditä toteuttaa. Metsähallitus huomauttaa, että monien luontoarvojen selvittäminen on mahdollista vain määrättyinä lyhyinä ajanjaksoina vuosittain, mikä on huomioitava selvityksiä laadittaessa.

Ruoppauksen ja läjityksen ympäristövaikutukset

Ruopattavat massat alueella ovat mittavia, ja ruoppauksen ympäristövaikutus tulee olemaan suuri. Ohjelmassa ei esitetä toimia, joilla ruoppauksen vesistövaikutukset minimoidaan, eikä kuvata, miten estetään ruoppausalueen sameuden leviämistä herkille lähialueille. Metsähallitus katsoo, että nämä tulee esittää arviointiselostuksessa. Ohjelmassa esitetään kartta, jossa ruoppauksen vaikutusalue on merkitty (s. 42), mutta vaikutusalueen määrittelyn perusteet jäävät epäselväksi. Ohjelmassa ei ole esitetty tietoja vallitsevista virtausoloista, joten läjityksen vaikutusalueen rajaksi asetetun 1,5 km puskurivyöhykkeen riittävyteen on vaikeaa ottaa kantaa. Ohjelmassa mainitaan tekeillä olevana selvityksenä mm. Virtausolosuhteet ja samentumavaikutus (s. 45), mutta tätä kuten muitakaan tekeillä olevia selvityksiä ei ole juuri kuvattu, mikä on ohjelman merkittävä puute. Metsähallitus katsoo, että virtausmittausten tulisi kattaa eri vuodenaajat ja virtauksiin olennaisesti vaikuttavat erilaiset sääolot. Vain näin voidaan arvioida läjityksen vaikutuksia ja hienoa-aineen

leviämistä lähiympäristöön, sekä valita vähiten haittoja aiheuttava vaihtoehto. Ohjelmassa esitetään, että hienoaineksen leviämistä tullaan mallintamaan. Metsähallitus katsoo, että pelkkä mallinnus ei riitä, elleivät mallittavat suureet ole ominaisia juuri kyseisille alueille. Sinällään esitetty arvio läjityksen vaikutusalueista on kuitenkin oikean suuntainen ja ohjelmassa on tunnistettu, etteivät vaikutukset rajaudu vain läjitysalueen välittömään läheisyyteen.

Metsähallitus katsoo, että ruoppauksen ja läjityksen pitkäaikaisvaikutuksia väheksytään läpi ohjelman. Esimerkiksi s. 72 kirjoitetaan: *”Läjitystyöt ovat yhteydessä Finnoon sataman rakentamiseen ja siten väliaikaisia, joten vedenalaiseen kasvillisuuteen kohdistuvat vaikutukset tulevat jäämään vähäisiksi”*. Läjitys heikentää pohjaeliöstön ja kasvillisuuden elinolosuhteita tai tuhoaa ne kokonaan. Paikalle myöhemmin mahdollisesti palaava pohjaeläinyhteisö ja kasvillisuus ovat todennäköisesti lajistoltaan ja rakenteeltaan erilaisia muuttuneista olosuhteista johtuen. Siten ruoppauksella ja läjityksellä voi olla pitkäaikaisia, pysyviä tai hyvin hitaasti palautuvia vaikutuksia, mikä tulee ottaa arvioinnissa paremmin huomioon. Ohjelmassa ei mainita, tullaanko käyttämään yhtä vai useampaa läjitysalueita, mikä myös vaikuttaa läjityksen ympäristövaikutusten suuruuteen ja merkittävyyteen.

Sedimenttien haitta-aineet

Koska ruopattava alue on vanhaa satama-alueita, on todennäköisyys suuri että ruopattavassa massassa on runsaasti ympäristömyrkkyjä. Ohjelmassa todetaankin, että orgaanisten tinayhdisteiden pitoisuudet ovat korkeita ja sedimenttinäytteiden normalisoidut pitoisuudet ylittävät yleisesti ruoppausmassojen laatukriteeritason 1 (s. 59). Merenpohjaan kajoaminen tulee lisäämään myös vesipatsaan myrkkypitoisuuksia ja ympäristömyrkyt saattavat levitä lähiympäristöön. Leviämisen arvioidusta laajuudesta ei kuitenkaan ole mainintaa. Ohjelmassa todetaan edelleen, että on tarkoitus tehdä sedimenttien pilaantuneisuuden lisätutkimuksia (s. 45), mutta tätä tarkemmin asiaa ei esitetä.

Läjitysalueiden pohjan laatu ja pohjaeläimistö

Ohjelmassa ei ole kuvattu läjitysalueiden pohjan morfologiaa ja topografiaa tarkemmin, eikä geologisia tai syvyyskarttoja ole esitetty. Tältä osin kuvausta tulee tarkentaa arviointiselostuksessa. Tiedot olisivat olleet tarpeen myös arvioitaessa selvitysten riittävyyttä.

Ohjelmassa esitetään kahta pohjaeläimistön tutkimuspaikkaa aluetta kohti. Tämä ei Metsähallituksen näkemyksen mukaan riitä pohjaeläimistön tilan ja laadun selvittämiseksi. Metsähallitus katsoo, että pohjan laatu ja pohjaeläimistö tulee selvittää tarpeeksi kattavalla näytteenotolla niin, että näytteet luotettavasti ja riittävästi kuvaavat pohjan ja pohjaeläimistön tilaa sekä luontaista vaihtelua läjitysalueen sisällä ja vaikutusalueella.

Vesikasvillisuus

Kuvaus vesikasvillisuudesta ruoppausalueella ja ruoppausalueen välittömässä läheisyydessä on puutteellinen. Ohjelmassa todetaan, että hankealueen kasvillisuus ei ole merkittävää, eikä siihen näin ollen kohdistu merkittävästi kasvillisuutta heikentäviä vaikutuksia. Tämän

arvioimiseksi olisi kasvillisuuskartta ollut toivottava. Tämä on erityisen vakava puute, ottaen huomioon että meriuposkuoriaisen levinneisyys ja mahdollinen esiintyminen on sidoksissa kasvien esiintymiseen.

Vedenalainen kulttuuriperintö

Ohjelmassa todetaan, että läjitysalueiden mahdolliset vaikutukset muinaismuistojäänneksiin tullaan selvittämään. Meriläjitysalueet on viistokaikuluodattu, mutta meriarkeologi ei ole vielä tulkinnut tuloksia. Tarkempaa mainintaa viistokaikuluotausten peittävytydestä ei ole. Asia tulisi tuoda esiin YVA-selostuksessa.

Meriuposkuoriaisten esiintymät

Ruoppausten ja läjitysten suurimmat haitat liittyvät meriuposkuoriaisille aiheutuviin vaikutuksiin. Laji esiintyy Euroopassa vain Suomessa, ja Suomessa kanta on elinvoimaisin Espoonlahdessa. Meriuposkuoriainen on uhanalainen ja kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen II lajeihin. Laji on siksi lailla suojeltu ja luokiteltu uhanalaiseksi ja erityisen suojeltavaksi (LSL 1096/1996, 47 §, ja LSA 160/1997, 22 §). Täten lajin säilymiselle tärkeitä esiintymisalueita ei saa hävittää eikä heikentää. Meriuposkuoriaista uhkaa ruoppaaminen, rakentaminen, vedenlaadun muutokset ja veneliikenne. Nämä tulevat kaikki olemaan mittavia tässä hankkeessa. Aikaisemmissa selvityksissä on meriuposkuoriaisen esiintymiä todettu hankealueen välittömässä läheisyydessä. Vaikka havaintoja on vain kaksi kummallakin puolella hankealuetta, esiintymistä ei kuitenkaan voida pitää satunnaisina eikä näitä esiintymisiä voida väheksyä. Havainnot meriuposkuoriaisesta ovat yleensä yksittäisiä ja usein löydetään vain yksi yksilö. Se, että lajia on havaittu kummallakin puolella hankealuetta kuvaa selkeästi, että elinympäristö on lajille sopiva. Lajin suojelutaso ei nykyiselläänkään ole suotuisa, ja satama- ja muu vesistöarakentaminen tulisi pirstomaan lajin esiintymisaluetta ja mahdollinen luontainen levittäytyminen estyisi. Suomen ympäristökeskuksen julkaisussa (<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=120093&lan=fi>) todetaankin: *”Lajin suojelemiseksi on sen esiintymispaikkoja rajattu meriuposkuoriaisen tärkeimmillä esiintymispaikalla Espoonlahdella. Tämä ei kuitenkaan riitä lajin suojelemiseksi, sillä meriuposkuoriaisesiintymät eristäytyvät sitä mukaa toisistaan, kun elinympäristöjä pirstotaan muun muassa vesirakentamisen vuoksi.”*

Kiteytetysti, hanke voi toteutuessaan aiheuttaa haittaa meriuposkuoriaiselle pääosin kolmesta syystä:

1. Luontainen levinneisyys itään vaarantuisi, koska näin mittava rakentaminen pirstoisi lajille tärkeän elinympäristön yhtenäisyyttä.
2. Ruoppaus samentaisi veden. Ruoppaaminen poistaisi elinympäristöstä pohjasedimenttiä ja vesikasveja. Myös lajin elinalueiden ympäristössä suoritettu ruoppaus on haitallista, mikäli siitä kulkeutuu ravintokasveja peittäviä sedimenttejä itse esiintymisalueelle.
3. Suurempi satama lisäisi veneliikennettä ja veneliikenteen aiheuttama aallokko on lajille todennäköisesti epäsuotuisa tekijä.

Suunniteltujen läjitysalueiden soveltuvuudesta

Läjitysalueiksi on ehdotettu 3 vaihtoehtoa, joista alueet 2 ja 3 ensisilmäyksellä lienevät luontoa vähiten haittaavia. Alue 1 on aivan lähellä Kirkkonummen saariston Natura 2000 – aluetta (FI0100026, SCI- ja SPA-alue), ja alueen lähellä sijaitseville saarille sijoittuu yksityinen Gaddien luonnonsuojelualue (YSA010708). Metsähallitus katsoo, että alueen 1 soveltuminen läjitysalueeksi on erittäin epätodennäköistä, koska Natura-alueen suojelun perustana oleville luontoarvoille ei saa aiheuttaa merkittävää haittaa. Ohjelmassa esitetyn melko optimistisenkin arvion mukaan läjityksen vaikutusalue ulottuisi alueella 1 Natura-alueelle ja Gaddien luonnonsuojelualueelle. Läjitysalueen lopullinen valitseminen edellyttää kuitenkin kattavaa pohjaeläimistön tutkimusta sekä läjitysalueelta että läjitysalueen läheisyydestä, virtausolosuhteiden selvittämistä sekä muun ympäristön huomioimista.

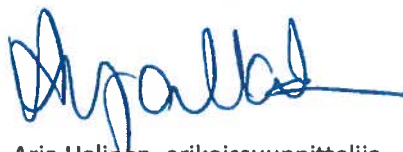
Yhteenveto

Metsähallitus katsoo, että arviointiohjelmaa tulee päivittää tässä lausunnossa esitettyjen tietojen mukaisesti. Etenkin hankkeen vaikutusalueen ympäristön nykytilan kuvausta sekä ruoppausmassojen läjityksen ympäristövaikutuksia koskevaa kuvausta on tarkennettava, ja tehtäviä selvityksiä laajennettava lausunnossa esitetyllä tavalla.

Arvioinnin aikataulut on sikäli erikoinen, että ohjelman valmisteluun on käytetty kaikkiaan vuosi aikaa, mutta varsinaisen arvioinnin (arviointiselostuksen laatimisen) ajaksi esitetään vain kolme kuukautta. Lyhyt arviointiaika ja puutteelliset tiedot hankkeesta ovat arvioinnissa merkittäviä epävarmuustekijöitä, ja jättävät monet keskeiset ympäristövaikutukset vasta arviointiselostuksessa todettaviksi. Arvioinnin aikataulua tulee päivittää niin, että arviointiohjelmasta ja –menetelmistä annetut lausunnot ja arviointiohjelman täydennykset voidaan huomioida esim. luontoselvitysten teossa. Tiettyjen luontoarvojen selvittäminen on mahdollista vain määrättyinä lyhyinä ajanjaksoina vuosittain, mikä on huomioitava selvityksiä laadittaessa. Arviointiohjelman puutteiden ja tiukan aikataulun vuoksi on syytä varautua arvioinnin täydentämiseen ennakoitun, ohjelman mukaisen arviointiajan jälkeen.

Lausunnon laatimiseen ovat osallistuneet erikoissuunnittelija Arja Halinen ja suojelubiologi Mats Westerborn.

Kuopiossa 31.5.2013

Arja Halinen, erikoissuunnittelija

aria.halinen@metsa.fi

Puh. 0400 364 804